บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนกับปัจจัยหลัก (ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียน และทัศนคติด้านสุขภาพของนักเรียน) ปัจจัยเสริม (ได้แก่ เพศของนักเรียน เขตที่พักอาศัยของนักเรียน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียน อาชีพของผู้ปกครองของนักเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน) และปัจจัยสนับสนุน (ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพของนักเรียน การเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียน และการเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้นต่อสุขภาพของนักเรียน) ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำแนวคิดการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมซึ่งพัฒนาโดยกรีนและคนอื่นๆ (Green, et al., 1980: 14-15) โดยนำเฉพาะขั้นตอนที่ 4 คือขั้นตอนการวิเคราะห์ทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริม และปัจจัยสนับสนุนมาเป็นตัวแปรอิสระเพื่อศึกษาว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนอย่างไร โดยตั้งสมมติฐานว่านักเรียนที่มีปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริม และปัจจัยสนับสนุนแตกต่างกันน่าจะมีพฤติกรรมด้านสุขภาพแตกต่างกัน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถามนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง คือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2540 โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) ได้อำเภอที่เป็นตัวอย่าง 6 แห่ง โรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง 15 แห่ง (เป็นโรงเรียนในเขตเมือง 6 แห่ง และโรงเรียนในเขตชนบท 9 แห่ง) จำนวนห้องเรียนในโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในเขตเมืองมี 10 ห้องและในเขตชนบทมี 12 ห้อง นักเรียนที่เป็นตัวอย่างจำนวน 531 คน (เป็นนักเรียนในเขตเมือง 277 คน และเป็นนักเรียนในเขตชนบท 254 คน) ขั้นตอนการเก็บรวมรวมข้อมูลคือนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ และประสานงานกับอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง ดำเนินการเก็บรวบรวม

ข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง และบรรณาธิกรแบบสอบถามที่นักเรียนกรอกแล้วเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามเนื้อหาในหลักสูตรวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนทักษิณวารี อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 46 ราย จากนั้นจึงปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง และได้ทดสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) แบบสอบถามมี 6 ส่วนได้แก่ แบบสอบถามในส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียน ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศของนักเรียน เขตที่พักอาศัยของนักเรียน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของนักเรียน การศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียน อาชีพของผู้ปกครองของนักเรียน การเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพของนักเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบเติมคำและแบบตรวจรายการ (check list) แบบสอบถามในส่วนที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียน ข้อคำถามเป็นแบบปรนัยชนิดให้เลือกตอบ (multiple choice) มีตัวเลือก 4 ตัว จำนวน 27 ข้อ แบบสอบถามในส่วนที่ 3 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติด้านสุขภาพของนักเรียน ลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยใช้ข้อคำถามแบบมีตัวเลือก 3 ตัวคือ ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และเห็นด้วย ข้อคำถามมีจำนวน 28 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวกจำนวน 10 ข้อ และเป็นข้อคำถามทางลบจำนวน 18 ข้อ แบบสอบถามในส่วนที่ 4 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้ข้อคำถามแบบมีตัวเลือก 3 ตัวคือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ ซึ่งข้อคำถามมีจำนวน 29 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวกจำนวน 25 ข้อ และเป็นข้อคำถามทางลบจำนวน 4 ข้อ แบบสอบถามในส่วนที่ 5 และแบบสอบถามในส่วนที่ 6 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองและการเอาใจใส่ดูแลครูประจำชั้นต่อสุขภาพนักเรียน ลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มีตัวเลือก 3 ตัวคือ ไม่เคยปฏิบัติ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกนั้นเป็นการวิเคราะห์การแปรผัน 2 ทาง (bivariate analysis) ซึ่งประมวลข้อมูลลงในตารางไขว้ 2 ตัวแปร และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระด้วยสถิติไคสแควร์ และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (multiple classification analysis หรือ MCA)

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนในครั้งนี้ แบ่งหัวข้อในการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

4.1.1 ความสัมพันธ์แบบสองตัวแปรระหว่างพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนกับปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริม และปัจจัยสนับสนุน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสองตัวแปรระหว่างพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนกับปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริม และปัจจัยสนับสนุนด้วยตารางไขว้และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระด้วยสถิติไคสแควร์มีข้อค้นพบโดยสรุป (ตารางที่ 8) ดังนี้

1. นักเรียนที่มีคะแนนความรู้ด้านสุขภาพในระดับสูงกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนความรู้ด้านสุขภาพในระดับต่ำกว่า ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. นักเรียนที่มีคะแนนทัศนคติด้านสุขภาพในระดับสูงกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนทัศนคติด้านสุขภาพในระดับต่ำกว่า ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

3. นักเรียนหญิงมีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนชาย ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. นักเรียนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงใกล้เคียงกับนักเรียนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

7. นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 8 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนกับปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริม และปัจจัยสนับสนุนโดยตารางไขว้ และทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์

ตัวแปรอิสระ	การทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์	
	สมมุติฐานที่ตั้งไว้	มีนัยสำคัญ
ปัจจัยหลัก		
ความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
ทัศนคติด้านสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
ปัจจัยเสริม		
เพศของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
เขตที่พักอาศัยของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของนักเรียน	ไม่เป็นไปตาม	-
การศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
อาชีพของผู้ปกครองของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
ปัจจัยสนับสนุน		
การเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
การเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
การเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้นต่อสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

\- ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. นักเรียนที่มีคะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านในระดับสูงกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านในระดับต่ำกว่า ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

9. นักเรียนที่มีคะแนนการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพในระดับสูงกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่ มีคะแนนการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพในระดับต่ำกว่า ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

10. นักเรียนที่มีคะแนนการเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียนในระดับสูงกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนการเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียนในระดับต่ำกว่า ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

11. นักเรียนที่มีคะแนนการเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้นต่อสุขภาพของนักเรียนในระดับสูงกว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มี คะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพในระดับสูงสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนการเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้นต่อสุขภาพของนักเรียนในระดับต่ำกว่า ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรระหว่างพฤติกรรมด้านสุขภาพกับตัวแปรภายใต้ปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริม และปัจจัยสนับสนุน โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ มีข้อค้นพบโดยสรุป (ตารางที่ 9) ดังนี้

1. ความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนแปรผันตามพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ

2. ผลการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปรพบว่าพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนแปรผันตามทัศนคติด้านสุขภาพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ แม้จะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้จะยังคงมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักเรียนหญิงมีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ

4. ผลการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปรพบว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้ยังคงมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนกับปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริม และปัจจัยสนับสนุน เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ

ตัวแปรอิสระ	สมมุติฐานที่ตั้งไว้	มีนัยสำคัญ
ปัจจัยหลัก		
ความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
ทัศนคติด้านสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	-
ปัจจัยเสริม		
เพศของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
เขตที่พักอาศัยของนักเรียน	เป็นไปตาม	-
การศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียน	เป็นไปตาม	-
อาชีพของผู้ปกครองของนักเรียน	เป็นไปตาม	-
สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน	ไม่เป็นไปตาม	-
ปัจจัยสนับสนุน		
การเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพของนักเรียน	ไม่เป็นไปตาม	-
การเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียน	เป็นไปตาม	**
การเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้นต่อสุขภาพของนักเรียน	ไม่เป็นไปตาม	**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

\- ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปรพบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่ามีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้ยังคงมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. การวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปรพบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ แม้จะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้จะยังคงมีทิศทางตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. การวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปรพบว่าพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนแปรผันตามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีคะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านในระดับสูงกว่ามีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านในระดับต่ำกว่าตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. การวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปรพบว่าพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนแปรผันตามการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีคะแนนการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพในระดับสูงกว่ามีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพในระดับต่ำกว่าตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พบว่าความความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

9. นักเรียนที่มีคะแนนการเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียนในระดับสูงกว่ามีคะแนนพฤติกรรมด้านสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนการเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียนในระดับต่ำกว่าตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ

10. พฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนแปรผันตามการเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้นต่อสุขภาพของนักเรียนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้มีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนได้ข้อค้นพบว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญสูงสุดเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คือการเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครองต่อสุขภาพของนักเรียน และในข้อมูลทั่วไปของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.2) มีผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลในด้านสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญต่อการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุตรของตนมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น) จึงควรกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองตระหนักและเห็นความสำคัญด้านการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุตรของตนมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ถูกต้อง โดยผู้ปกครองควรจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านและสนับสนุนสิ่งของที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่บุตรของตน ผู้ปกครองควรสนับสนุน กวดขัน และส่งเสริมให้บุตรหลานของตนมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย เช่น การล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร การแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร การตัดเล็บมือเล็บเท้าให้สั้น และการทิ้งขยะในที่รองรับขยะ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในพฤติกรรมด้านสุขภาพ อีกทั้งควรแบ่งเวลาให้บุตรหลานอย่างเพียงพอ และให้คำปรึกษาแก่บุตรหลานอย่างใกล้ชิด ยกย่องชมเชย และให้กำลังใจเมื่อบุตรหลานปฏิบัติพฤติกรรมด้านสุขภาพได้ถูกต้อง และผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ

2 ผลการศึกษาพบว่าความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนก็เป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนเช่นกัน และจากข้อมูลในนักเรียนที่เป็นตัวอย่างพบว่านักเรียนมีคะแนนความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับต่ำถึงร้อยละ 25.7 ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายหรือวางแผน เพื่อให้ครูประจำชั้นจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและเงื่อนไขของท้องถิ่น เชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชากับประสบการณ์ในชีวิตจริง โดยเน้นให้นักเรียนมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุมีผล รักการเรียนรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์ แสวงหาความรู้ และรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง วางแผนให้ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การมอบหมายงานให้ทำหรือค้นคว้าด้วยตนเอง การให้ทำแบบฝึกหัด การอภิปรายกลุ่ม การให้นักเรียนเรียน

ด้วยตนเอง การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมุติ และการสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นต้น รวมทั้งเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ด้านสุขภาพอย่างถูกต้องอันจะส่งผลถึงพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

3. จากการศึกษาพบว่าการเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้นต่อสุขภาพของนักเรียนเป็นตัวแปรสำคัญอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายจึงควรมีโครงการกระตุ้นให้ครูประจำชั้นตระหนักถึงบทบาทของตนว่าเป็นผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียน โดยกำหนดว่าครูประจำชั้นควรเตรียมการสอนก่อนสอนเพื่อให้ตนทราบว่าจะสอนเรื่องอะไร มีวิธีการสอนอย่างไร และนักเรียนจะได้รับอะไรจากสิ่งที่เรียน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงจุดประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ครูถ่ายทอดในสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนได้ทราบเพิ่มเติมจากหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้พฤติกรรมด้านสุขภาพที่ถูกต้อง นอกจากนี้ครูประจำชั้นควรพัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมด้านสุขภาพ (เช่น ห้องเรียนควรมีอ่างล้างมือ มีแปรงสีฟัน มียาสีฟัน มีแก้วน้ำ และมีที่รองรับขยะที่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น) ครูประจำชั้นควรมีพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียน (เช่น การแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร การทิ้งขยะในที่รองรับขยะ และการล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร เป็นต้น) และครูประจำชั้นควรสนับสนุนให้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ถูกต้อง เช่น จัดประกวดวาดภาพ จัดนิทรรศการ และจัดหาสื่อต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนี้การศึกษาครั้งนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจบางประการที่ผู้วิจัยเห็นควรเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น ระดับอนุบาลและมัธยมศึกษา ตลอดจนนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. ควรศึกษาพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ เช่น โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนเทศบาล เป็นต้น

3. ควรใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลหลายชนิดประกอบกัน เช่น แบบสอบถาม การตรวจสุขภาพ การสังเกตพฤติกรรมด้านสุขภาพ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นต้น เพื่อได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและใกล้เคียงความเป็นจริง